

Навигариҳо

Хатти интиқоли барқи Сангтӯда-Қундуз-Пули Хумрӣ ба истифода дода шуд

Бо иштироки Сарвазирӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон Оқил Оқилов ва муовини аввали Президенти Ҷумҳурии Ислонии Афғонистон маршал Муҳаммад Қасим Фаҳимхон маросими расмӣ мавриди истифода қарор додани хатти интиқоли барқи 220 кВт Сангтӯда-Қундуз-Пули Хумрӣ баргузор шуд.

Тавре ба Pressa.tj аз котиботи Сарвазирӣ мамлакат хабар доданд, қисмати тоҷикистонию лоиҳаи минтақавӣ сохтмони хатти интиқоли барқи 220 кВт Тоҷикистон - Афғонистон дар масофаи 116 километр дар асоси созишномаи байни Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Бонки Осиёи Рӯшд бо харҷи беш аз 25,9 миллион доллари амрикоӣ бунёд гардида, барои интиқоли барқ аз нерӯгоҳи Сангтӯда-1 то сарҳади давлатии Тоҷикистону Афғонистон пешбинӣ шудааст.

Ба гуфти манбаъ, Сарвазирӣ мамлакат татбиқи пеш аз мӯҳлати ин лоиҳаи бузурги минтақавиро қадами устуворе дар рушди соҳаи энергетикаи мамлакат арзёбӣ карда таъкид дошт, ки лоиҳаи мазкур имконияти дар мавсими гармо интиқол додани барқи Тоҷикистонро ба Афғонистон фароҳам оварда ба кам намудани талафоти барқ дар қаламрави Тоҷикистон мусоидат менамояд. Аз ҷониби дигар лоиҳаи мазкур имконияти ба бозори хариду фурӯши барқи минтақа ворид гардидани Тоҷикистонро афзун карда эътимодият ва истифодабарии фаврии системаҳои интиқоли барқ байни Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҷумҳурии Ислонии Афғонистонро баланд мебардорад.

Pressa.tj

Лаҳистон ба Тоҷикистон 50 млн. \$ қарз медиҳад

Зимни нишастӣ матбуотӣ пас аз анҷоми гуфтушуниди Комиссияи байниҳукумати Тоҷикистону Лаҳистон (Польша) оид ба ҳамкориҳои иқтисодиву тиҷоратӣ ҷонибҳо изҳор доштанд, ки Ҳукумати Лаҳистон ба Тоҷикистон дар ҳаҷми 50 млн. доллари ИМА қарзи имтиёзнок ҷудо мекунад.

Ба гуфтаи муовини вазири рушди иқтисод ва савдои Тоҷикистон Умеда Давлатзод, пас аз ҷаласаи якуми комиссияи байниҳукуматаӣ дар пойтахти Лаҳистон шаҳри Варшава, ки соли гузашта доир гардид, як ширкати истеҳсоли коллекторҳои офтобӣ дар вилояти Суғд таъсис ёфта, он бо сармоягузориҳои Лаҳистон ба фаъолият пардохт.

Ӯ зикр кард, ки миёни Кумитаи давлатии сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатии Тоҷикистону Агентии иттилоот ва сармоягузориҳои хориҷии Лаҳистон Ёддошти ҳамкорӣ ба имзо расид.

Ба қавли номбурда, Лаҳистон барои панҷ лоиҳаи сармоягузорӣ дар Тоҷикистон қарзи имтиёзнок ихтисос медиҳад, ки сохтмони зербинои аввалиндараҷа дар ду минтақаи озоди иқтисодии Суғд ва Панҷ, корхонаҳои коркарди партовҳои маишӣ ва саноат дар шаҳрҳои Хучанду Ваҳдат аз ҷумлаи онҳо буда, истеҳсоли нерӯи барқ дар ин корхонаҳо пешбинӣ мегардад.

Ба гуфтаи муовини вазири иқтисоди Лаҳистон Рафал Баняк, зимни гуфтушунид бо ҷониби Тоҷикистон масъалаҳои имконоти рушди ҳамкориҳои минбаъда бо мақсади баланд бардоштани сатҳи нишондиҳандаҳои муносибатҳои иқтисодиву табодули молу маҳсулот, ки феълан дар сатҳи паст қарор доранд, баррасӣ шуданд.

Ба қавли вай, Ҳукумати Лаҳистон соҳибкорони лаҳистониро, ки аз вазъи бозори Тоҷикистон огаҳ шуданианд, дастгирӣ хоҳад кард. «Ояндаи наздик як ҳайати иборат аз намоёндагони сохторҳои давлатӣ ва соҳибкорони Лаҳистон ба Тоҷикистон сафар мекунад», - гуфт ӯ.

Азия-плюс

Дилором ДАДОБОЕВА, ёвари лоиҳавӣ

ПЕЧҶОИ САМАРАНОКИ ЭНЕРГЕТИКӢ ДАР МАКТАБҶО

Дар мисоли мактаби таҳсилоти умумии деҳаи Качровуд



«ОДРИ Нов» дар 5 ноҳияи вилояти Суғд татбиқи лоиҳаи «Рушди устувори иҷтимоию иқтисодии минтақа бо роҳи идоракунии самарабахши захираҳои табиӣ дар вилояти Суғд»-ро давом медиҳад. Ноҳияҳои ҳадафноки лоиҳа Ашт, Ҷаббор Расулов, Спитамен, Ғонҷӣ ва Айнӣ мебошанд.

Дар мактаби таҳсилоти умумии №35 деҳаи Качровуди ҷамоати Калининободи ноҳияи Ғонҷӣ 260 нафар хонанда таҳсил мекунанд. Аз инҳо зиёда аз 100 нафар хонандаи синфҳои ибтидоӣ мебошанд, ки барорашон ҳар рӯз дар ошхонаи мактаб таъом тайёр мекунанд. Бинои ошхонаи калон хунук аст, хусусан, ки дар фасли зимистон системаи

гармкунӣ надорад. Ин ҳолат ба вазъи саломатии хонандагон бетаъсир намеронад: онҳо зуд-зуд шамол мехӯранд, ба зуком ва дигар бемориҳо мубтало мегарданд. Файр аз ин бинои ошхона аз бинои таълимӣ 20-30 метр дур воқеъ гаштааст ва барои вориди он шудан мактабиён аз кӯча убур мекунанд.

Барои тайёр кардани хӯрок дар ин ҷо ошдони муқаррарӣ истифода мешуд, ки боиси хароҷоти ҳезуми бисёр

мегардид. Дар ин шароит ошпаз маҷбур буд, ки ҳамзамон ҳам хӯроки якум, ҳам дуҷум тайёр кунад, барои чой об ҷӯшонад. Одатан аввал хӯроки якум мепухт, баъдан он деғро тоза карда, хӯроки дуҷумро меандохт, ки дар ин ҳолат хӯроки якум хунук мешуд. Манзараи маъмулӣ хароҷоти дукаратаи ҳезум, дуди бисёр дар бинои сард, таҳдид ба саломатии на танҳо хонандагон, балки ошпаз низ мебошад.

Пештар аз тарафи мутахассисони «ОДРИ Нов» оид ба захираҳои манбаҳои барқароршавандаи энергия (МБЭ), тарзи сохтан, насб кардан ва самаранок истифода бурдани онҳо тренингу семинарҳо гузаронида шуда буд. Раиси Кумитаи энергетикаи ҷамоат (КЭҶ)-и Калининободи ноҳияи Ғонҷӣ дар ин чорабиниҳо фаъолона иштирок кард. Ба ӯ мутахассис Акрамов Я.М. дар рафти тренингу семинарҳо тарзи сохтани ошдони самаранокро таълим дод.

Дар доираи лоиҳаи «ОДРИ Нов» «Идоракунии захираҳои маҳаллӣ» барои ҳалли мушкилоти мазкур дар соли 2010 маҷлиси комиссияи тендерӣ гузаронида шуд. Дар ин маҷлис мактаби мазкур ғолиби тендер барои сохтани печи самаранок



гардид. Баъдан «ОДРИ Нов» Фафурчон Узоқовро ҳамчун усто барои сохтани печ киро кард. Сохтани печ моҳи август оғоз шуд ва то моҳи сентябр, яъне дар оғози соли нави таҳсил онро ба истифода доданд. Иншоот дар мўҳлати муқарраршуда мавриди баҳрабардорӣ қарор гирифт.

Баъди истифодаи оташдонӣ нав бартарияш зуд маълум гардид. 60%-и ҳезум сарфа гардид. Агар пештар хароҷот барои тайёр кардани хўрок 50 сомони ро ташкил меод, ҳоло 20 сомонӣ аст. Ҳамзамон аз ҳисоби оташдон, ба тӯфайли сохти махсуси он бинои опхона ҳам гарм карда, хўрокҳои якум дуюм тайёр ва ба воситаи сўроҳии махсус дар байни оташдон об барои чой

ҷўшониди мешавад, яъне на танҳо пул, балки вақт ҳам сарфа карда шуд.

Бинобар суҳанони сарвари мактаб Пўлодҷон Собиров: «Оташдон ба талаботи санитарӣ-гигиенӣ ҷавобгў мебошад. Бар замми тайёр кардани хўрок бино ҳам гарм карда мешавад, ки хонандагон ҳангоми тановул дар фасли сармо хунук намехўранд. Ошпаз ҳам розист. Ҳама атроф тоза, дуд нест, шумораи хонандагоне, ки аз сабаби сардии ҳаво бемор мешуданд, камтар шуд ва давомоташон ба дарсҳо беҳтар гардид».

Аҳолии маҳаллӣ ба кори ин оташдон таваҷҷўҳ зоҳир карданд ва аллақай дар хонаҳои худ онро сохта, истифода бурда истодаанд.

Икром БОБОЕВ, муҳаррири бюллетен

Дар Хуҷанд доираи қонунгузори оид ба манбаҳои барқароршавандаи энергия омўхтанд



17 сентябр дар Хуҷанд оид ба мавзўи «Баланд бардоштани маълумотнокии ниҳодҳои давлатӣ ва ғайриҳукумати, аз ҷумла, ҷомеаҳо дар бораи доираи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон марбут ба

манбаҳои барқароршавандаи энергия» бо иштироки намояндагони Ассотсиатсияи энергетикҳои Тоҷикистон (АЭТ), парламенти ҷумҳурӣ, вазорати энергетика ва саноат, Ширкати холдингии «Барқи Тоҷик»,

Барномаи Рушди СММ, «ОДРИ Нов» семинар баргузор гардид. Семинар, махсусан, барои ташкилотҳои ҷамъиятӣ ва соҳибкорони хусусӣ, ки ба

истеҳсоли энергия машғуланд ва ё дар оянда ба ин соҳа маблағ гузоштанианд, бисёр муфид буд. Аз ҷумла, заминаи қонунгузори ҶТ дар соҳаи энергетика ва манбаҳои барқароршавандаи энергия (МБЭ), тартиби мавҷудани иҷозатнома барои истифодаи МБЭ, санадҳои зерқонунии Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи истифодаи манбаҳои барқароршавандаи энергия», стандартҳои миллии ҶТ оид ба МБЭ ва сарфаҷўии энергия муарри-





фй шуданд. «ОДРИ Нов» дар доираи лоиҳаи «Рушди устувори иҷтимоию иқтисодии минтақа бо роҳи идоракунии

Семинаро АЭТ дар ҳамкорӣ бо БРСММ ташкил карда буданд. Тавре ки ташкилқунандагони он изҳор доштанд:

самарабахши захираҳои табиӣ» бо муаррифии «Амнияти энергетикӣ дар сатҳи ҷомеаҳо. Амалияи идоракунии МБЭ ва захираҳои маҳаллӣ» баромад кард.

«...Азхудкунии МБЭ дар Тоҷикистон бо сабаби каммаълумотии доираҳои манфиатдор ва дастрасии ноқиси онҳо ба заминаҳои ҳуқуқӣ ва камбудии иттилоот дар ин соҳа кашол меёбад. Масъалаи баланд бардоштани сатҳи маълумот ва иттилооти ҳам мутахассисони соҳаи энергетика, ҳам намоёндагони мақомоти ҳокимияти маҳаллӣ, ҷомеаҳо, ташкилотҳои ҷамъиятӣ ва ВАО дар ин бора муҳим мебошад».

ЭНЕРГЕТИКАИ ГЕОТЕРМАЛӢ



Энергетикаи геотермалӣ - самти энергетика мебошад, ки дар заминаи истеҳсоли энергия барқӣ ва гармидиҳӣ аз ҳисоби энергияи гармии қаъри замин ва истгоҳҳои геотермалӣ асос ёфтааст. Маъмулан ба манбаъҳои алтернативии энергия шомил мешавад, ки захираҳои барқароршавандаи

МБЭ

энергетикиро истифода мебарад. Дар ноҳияҳои вулқонӣ оби гардон дар чуқуриҳои начандон амиқ аз ҳарорати беш аз чӯшиш гармтар мешавад ва ба воситаи тарқишҳо берун меояд ва баъзан дар шакли гейзерҳо намоён мешавад. Дастрасӣ ба обҳои гарми зеризаминӣ ба воситаи кофтанҳои чоҳҳои чуқур муяссар мегардад.

Ғайр аз ин бӯғҳои гарм маъданҳои хушки баландҳарорат мавҷуданд, ки энергияи онҳо баъди кашида гирифтани ваҷудо кардани обҳои япон истифода бурда мешавад. Уфуқҳои баланди маъданҳои ҳарораташон камтар аз 100 °C дар бисёр ҳудудҳои геологии камфаъл паҳн шудаанд, бинобар ин ис-

тифодаи геотермҳо ҳамчун манбаъи гармӣ ояндадор аст. Истифодаи хоҷагии чашмаҳои геотермалӣ дар Исландия ва Зеландияи Нав, Италия ва Франция, Литва, Мексика, Никарагуа, Коста-Рика, Филиппин, Индонезия, Хитой, Япония, Кения хеле васеъ мебошад.

Манбаъ:

<http://ru.wikipedia.org>

Бобомурот ҚУНДУЗОВ, менеҷери лоиҳавии “ОДРИ Нов”

САБЗАВОТИ ТАРУ ТОЗА ДАР ФАСЛИ ЗИМИСТОН



Ташкилоти Чамбиятии Маҳаллии «Оҷонсии Дастгирии Равишҳои Инкишофи Нов» аз моҳи майи соли 2011 лоиҳаи «Баланд бардоштани даромадноки аз фаъолияти кишоварзӣ ва беҳтар намудани сатҳи зиндагии табақаҳои камбизоати аҳолии вилояти Суғд»-ро оғоз намуд. Ин лоиҳа бо ҳамкориҳои ташкилоти ғайридавлатии байналмиллалии фаронсавии ГЕРЕС ва ташкилоти маҳаллии «САМР Кӯҳистони»-и Душанбе ба амал расонида шуда истодааст. Лоиҳа дар ду ҷамоатҳои ноҳияҳои мақсаднок фаъолият мебарад. Ин ҳам бошад, ҷамоати Ошобаи

ноҳияи Ашт ва ҷамоати Фондарёи ноҳияи Айнӣ.

Мақсади асосии лоиҳа ин беҳтар намудани сатҳи зиндагии аҳолии ҷамоатҳои Ошоба ва Фондарё бо роҳи рушди соҳаи кишоварзӣ, соҳибкориҳои хурд, таъмири гармингоҳдориҳои хонаводаҳо бо роҳи технологияҳои муосири самараноки гармингоҳдоранда мебошад. Барои ба амал овардани ин мақсад ташкилотҳо ба пешии худ якчанд вазифаҳоро гузоштаанд.

Яке аз вазифаҳо - ин сохтани гармхонаҳои офтобӣ аст. Барои чӣ айнан гармхонаҳои офтобӣ? Зеро ки ҳам ҷамоати Ошоба ва ҳам ҷамоати Фондарё дар минтақаҳои кӯҳистон ҷойгир шудааст. Иқлими ин ҷамоатҳо дар фаслҳои тирамоҳу зимистон хело

сард мебошад ва муддати мавсими кишоварзӣ дар ин ноҳияҳо кӯтоҳ мебошад. Заминаҳои қорам дар мавсими зимистон холӣ мемонад, ки ин сабаби пайдо шудани эрозияи қабати ҳосилнокии хок шуда метавонад.

Дар ҷаҳорҷӯбаи лоиҳаи мазкур дар соли якуми лоиҳа дар ҷамоати Ошоба аллакай 16 гармхонаҳои офтобӣ сохта шудаанд, ки ин барои баланд бардоштани даромадноки аз хоҷагии қишлоқ ва самаранок истифода бурдани қувваи офтобӣ равона карда шудааст.

Ин 16 гармхонаҳои офтобӣ дар хонаводаҳои деҳаҳои Ошоба, Марҳамат ва Ошнони Боло сохта шудаанд. Пеш аз шурӯи сохтмон критерияҳои интихоби коркард шуданд, яъне ки хонаводаи интихобшуда бояд ки ҷойи махсус барои сохтмони гармхонаи офтобӣ дошта бошад ва гармхона ба самти ҷануб равона карда шуда бошад, ҳавасманд будани шахси интихобшуда, дастрас будани оби доимӣ ва хоҷиши саҳми худро (50%) гузоштан дошта бошад ва ғайраҳо. Аз

Рушди соҳаи кишоварзӣ





рӯи ин критерияҳо шахсоне, ки дар хонаводаи онҳо гармхонаҳо сохта мешаванд, интихоб карда шуданд.

Нақшаи сохтмони гармхонаҳои офтобӣ 3 намуд дорад.

1. Гармхонаи офтобӣ (10 м x 5 м) бо каркаси металлӣ;
2. Гармхонаи офтоби (10 x 5) бо каркаси чӯбин;
3. Гармхонаи офтоби (20 x 5) бо каркаси ҳам чӯбин ва ҳам металлӣ;

Аз намуди якум 11 адад, аз намуди дуум 2 адад ва аз намуди сеюм 3 адад гармхонаи офтобӣ дар мӯҳлати муайян сохта шуд.

Моҳи сентябри соли ҷорӣ аз тарафи кормандони лоиҳа тапхису баҳодихӣ гузаронида шуд, ки он барои муайян кардани кишти зироатҳои махсус барои гармхона ва инчунин барои муайян кардани малакаю дониши баҳрагирандагон оиди чунин гармхонаҳо равона карда шуда буд.

Аз рӯи натиҷаи ин тадбир муайян карда

шуд, ки баҳрагирандагон хоҳиши кишти бодарингро бештар доранд, назар ба дигар зироатҳо. Дар ин ҳолат навъи Аланга F1 интихоб карда шуд. Афзалияти ин навъ, нисбати дигар навъҳо, аз он иборат аст, ки ин навъ ба хунукӣ тобовар, гибриди махсус барои гармхона мутобиқат карда шуда, ҳосилнокии он аз ҳар як беҳи растани ба шароити оптималӣ 4-5 кг мебошад. Вале деҳқонон оиди роҳи дурусти тайёр кардани хоки гармхона, тайёр намудани кӯчатҳо ва парвариши ин зироат дониши муайян надоштанд.

Бо мақсади баланд ва беҳтар намудани донишу малакаи онҳо нисбати ин мавзӯё тренингу семинарҳо аз тарафи кормандони лоиҳа гузаронида шуд. Файр аз гузаронидани ин тадбирҳо инчунин кормандони лоиҳа машғулиятҳои амалӣ низ гузарониданд, яъне ки ба ҳар як хонаводаи интихобшуда рафта роҳи дурусти тайёр кардани хок, шинонидани кӯчат ва ғайраҳоро нишон доданд, ки иштирокчиён на танҳо дониши назариявӣ гирифтанд,

инчунин худ дар гузаронидани ин корҳо иштирок карда, дониши худро мустақам намуданд.

Дар айни замон, дар гармхонаҳо аллакай бодаринг дар сабзиш аст ва дар моҳи декабр-январ ғунучини ҳосил дар нақша аст.

Агар дар айни моҳи зимистон, вақте ки чунин сабзавот ҳам дар бозори маҳаллӣ ва ҳам дар бозори шаҳрӣ қариб ки нест, онҳо ҳосили худро гирифта тавонанд, пас метавонанд ин ҳосилро ҳам дар бозори маҳаллӣ ва ҳам шаҳрӣ бо нархи баланд фурӯхта, даромаднокии хонаводаи худро беҳтар кунанд.

Мақсади лоиҳа на фақат сохтмон ва супоридани гармхонаҳои офтобӣ, балки инчунин ба дигар сокинони ҷамоат нишон додани он, ки дар ҳақиқат дар ҷамоати онҳо шароит барои сохтмони гармхонаҳои офтобӣ ва парвариши зироатҳои махсус муҳайё аст ва бо чунин роҳ ҳар яки онҳо дар оянда метавонанд даромаднокии хонаводаи худро баланд бардоранд.



Ботир ҲАМЗАЕВ, агромушовири лоиҳаи Хелветас

САФАРИ ТАҶРИБАИВАЗКУНӢ.

ТЕХНОЛОГИЯҲОИ КИШОВАРЗӢ ВА ЗИРОАТПАРВАРИИ ПУРМАҲСУЛ БАРОИ ДЕҲҚОНОН



29 июл дар заминаи минтақаи озмоишӣ-намоишии (МОН) «Тағояк» дар ҷамоати Тағояки ноҳияи Спитамен сафари таҷрибаивазкунӣ дар доираи лоиҳаи «Рушди бозори маҳаллӣ» (РБМ), ки ташкилоти байналмилалӣ Хелветас дастгирӣ кардааст, баргузор гардид. Дар он 20 нафар: 6 пешсафи гурӯҳҳои фермерии истеҳсолкунандагони ҷамоати Овчи Қалъачаи ноҳияи Б. Фафуров ва 14 фермер аз ҷамоати Тағояк ва ҳамчунин кормандони «ОДРИ Нов» иштирок карданд.

Ин сафар хусусияти шиносӣ дошт ва фермерҳои иштирокчиҳои лоиҳаи РБМ имкон ёфтанд, ки бо фаъолияти деҳқонон, ки ба лоиҳаи мутобиқсозии аҳолии тағйирёбии иқлим (бо дастгирии ИССО (Нидерланд) аз ҷониби «ОДРИ Нов» татбиқ шуд ва моҳи сентябр ба охир расид), ҷалб шудаанд, шинос шаванд.

Дар МОН, ки 1га замин дорад, то имрӯз ду намуди гелиогармхона, хандақҳои компостӣ, ҳоҷатхонаи экологӣ сохта дар 4 саяки он технологияи нақбӣ ҷорӣ карда шудааст. Дар ин қитъа бо истифодаи технологияҳои номбаршуда помидор, бодиринг, карам ва дигар зироатҳо парвариш карда шуданд ва ҳосили дилхоҳ доданд. Файр аз ин иштирокдорони сафари таҷрибаивазкунӣ баробари таваҷҷӯҳ ба технологияҳо ва ҳосилнокӣ ба фаъолияти умумии лоиҳа низ мароқ зоҳир карданд. Яъне, ба тарзи гузаронидани таҳқиқот, таҳияи стратегия, интихоби самти стратегияи рушд ва ғайра, ки меҳмонон дар бораи маълумоти дақиқ гирифтанд. Ҳамчунин кори рушди

гурӯҳҳо, ташаккули фондҳо, сохтани ҳалқаҳои арзиши изофӣ дар доираи лоиҳаи РБМ мавриди таваҷҷӯҳ қарор гирифтанд. Кормандон дар бораи баъзе натиҷаҳои лоиҳа дар самтҳои сабзавоткорӣ, махсусан, дар самти истеҳсоли помидор бо усулҳои ғайримаъмулӣ нақл карданд.

Мувофиқи барномаи сафари таҷрибаивазкунӣ иштирокдорони он оид ба зироатпарварии самарабахш дар доираи семинаре, ки худи ҳамон рӯз баргузор гардид, омӯзиш диданд.

Маълум аст, ки дар соҳаи кишоварзӣ истилоҳоте мисли зироатпарварии интенсивӣ ва экстенсивӣ мавҷуд мебошанд. Дар бораи маънии ин мафҳумҳо худи деҳқонон дар гурӯҳҳои хурд маълумот доданд. Оид ба зироатпарварии экстенсивӣ ва интенсивӣ мисолҳо оварда шуданд.

Зироатпарварии экстенсивӣ дар замони шӯравӣ, ки масъалаи зироатпарварии интенсивӣ дар колхозҳо он қадар муҳим набуд, истифода мешуд. Акнун, ки истифодаи самараноки ҳар ваҷаб замин дар ҷои аввал меистад, ба деҳқонон донишҳои истифодаи интенсивии замин хеле зарур аст. Гузаронидани таҳлили СВОТ вазъи воқеии ин соҳаро нишон дод, аммо ин ҷо мушкилоти зиёде аз нарасидани обу нурӣ, то вайрон шудани сохтори хок ва оқибатҳои химиякунонии заминҳо домангири деҳқонон мебошанд. Сафари таҷрибаивазкунӣ, ба ақидаи иштирокдоронаш, пурмаҳсул гузашт, зеро онҳо нафақат истифодаи технологияҳои нави кишоварзиро омӯхтанд, инчунин оид ба истифодаи самарабахши майдонҳои хурд дониши назариявӣ гирифтанд.



Стратегияи рушди иҷтимоӣ - иқтисодии ҷамоати Тағояки ноҳияи Спитамен

Давомаш. Аввалаш дар шумораҳои гузашта

Имконияти иқтисодии амалӣ намудани фаъолияти соҳибкорӣ дар соҳаҳои гуногуни иқтисодиёти ҷамоат ба мавҷудияти миқдори кофии ашёи хом асос меёбад (55% пурсидашудагон) ва ҳамчунин дигар соҳаҳо фаъолият мебаранд:

- шакли тичоратӣ (кушодани нуқтаи фурӯш, дӯкон) - 39%
- соҳаи хӯрокворӣ (кушодани қаҳвахона, чойхона ва ошхона) - 17%
- соҳаи хизматрасонӣ (сохтмони хона,

таъмир, нақлиёт, устохонаи пойафзолдӯзӣ) - 35%

- соҳаи истеҳсолот (сеҳҳои нонпазӣ ва қаннодӣ) - 42%

- соҳаи кишоварзӣ (гармхона, кишту кор дар зери плёнка) - 5%

- нигоҳубини моҳӣ дар ҳавз - 3,2%

- шакли миёнаравӣ (тахвил ва фурӯши сӯзишворӣ, гову гусфанд ва дигар намуди мол) - 22%.

Дар байни имкониятҳои иқтисодии фаъолияти соҳибкории аҳоли соҳаи истеҳсоли маҳсулоти чорводорӣ, коркарди папм, пӯст ва истеҳсоли маҳсулоти ширӣ на он қадар ҷолибнок аст.

Дар ҷамоат гузаронидани курс ва семинари маърифатӣ бо мақсади гирифтани донишу

малакаи ҷорӣ намудани фаъолияти соҳибкорӣ аҳамияти калонро дорост. Масалан, зиёда аз 60% соҳибкорони пурсидашуда омодагии худро дар чунин тренинг иштирок карданро изҳор намуданд, аз он ҷумла семинар оид ба соҳибкорӣ – 42%, маркетинг – 29%, ба нақшагирии бизнес - 25% ва баҳодиҳии сари вақтии бозор ва вазъи он – 20%. Аксарияти пурсидагон изҳор намуданд, ки тренинг бепул ташкил карда шавад ва ҳамагӣ 12% онҳо тайёр ҳастанд, ки барои як семинар дар як рӯз 2 сомонӣ диҳанд.

Соҳибкорон «занҷирии бизнес»-ро афзалтар медонанд, яъне мутахассияти ҳар яки онҳо дар иҷроиши амалиёти алоҳидаи бизнес: истеҳсолот - тахвил – боркашонӣ – коркард – тичорат – хизматрасонӣ. Лекин аз ҳисоби набудани инфрасохтори самаранокии мувофиқ зиёда аз 55% пурсидагон як шахс (ё ин ки худӣ соҳибкор) ба фаъолияти соҳибкорӣ машғул аст.

Ҳоҷагиҳои деҳқонӣ ва фермерҳо низ бо фаъолияти соҳибкорӣ машғул ҳастанд. Моҳиятан фаъолияти онҳо ба бозор алоқаманд аст. Онҳо тухмӣ, сӯзишворӣ, пору ва дигар намуди маводи ба истеҳсолот зарур бударо мехаранд ва масолеҳи кишоварзиро ба корхонаҳои коркард, аҳолии шаҳру ноҳияҳои марказ мефурӯшанд. Илова бар ин онҳо бо содироти маҳсулот ба дигар ноҳияҳои ҷумҳурӣ ва берун аз он машғул астанд.

Таркиби бизнеси ҳоҷагиҳои деҳқонӣ (аз рӯи пурсиш) чунин аст:

- Хушк намудани самара ва консерва намудани мева – 45%
- Хушк намудани помидору пиёз, консерва ва ба сирко андохтани меваю сабзавот – 51%
- Коркарди гӯшт ва шир – 15%



- Коркарди пашм, пӯст ва устухон – 12%
- Борпеч намудани мева – 11%
- Шаробсозӣ – 9%
- Майда-майда кардан, осиеи орд ва биринҷ, истеҳсоли равған – 10%.

Чунин таркиби бизнес, ки фаъолияти кишоварзӣ хоҷагии деҳқониро инъикос менамояд беҳтар намебошад. Масалан, 15% пурсидагон изҳори муқаррар намудани робитаҳои дуру-дароз, тибқи мафҳумҳои маркетингӣ бо шарикон намуданд ва ҳамчунин баланд намудани масъулияти онҳо дар иҷроиши шартнома ва созишномаи фючерӣ (9%), истифодаи васеи хизмати муассисаҳои кишоварзӣ (26%), бе миёнарав фаъолият бурдан (зиёда аз 50%) ва ғ. дар ҷараёни пурсиш аён гардид.

Резюме: такмили ташкили фаъолияти соҳибкории хоҷагиҳои деҳқонӣ ва истифодаи шаклҳои муосири он боиси зарурияти ташкили инфрасохтори бозор ва ҳамчунин таълими фермерони ХДФ ва соҳиб шудани онҳо ба малакаи банақшагирии бизнес, маркетинги маҳсулоту хизмат ба ҳисоб меравад.

5. Ташкили модели рушди ҷамоати Тағояк дар асоси истифодаи Стратегияи идораи ғайримарказонидашуда

Идоракунии ғайримарказонидаи ҷараёнҳои рушди иҷтимоӣ – иқтисодӣ бо мақсади мустаҳкам намудани ҷамоатҳо ҳамчун ҳукумати ибтидоии худидора дар ҷойҳо гузаронида мешавад. Он дар ҳолати тақсимои одилонаи ваколатҳо дар байни ҳукумати ноҳия ва ҷамоат имконпазир мебошад. Зарурияти вогузори вазифаҳои муайян аз мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии но-

ҳия ба ҷамоат бо инҳо асоснок мешавад, ки:

1) Ҷамоат бо аҳоли наздиктар ҷойгир шудааст, муаммоҳои онро медонад, аз боварии он истифода мебарад, инчунин бо имкониятҳои захиравии ҳудуди худ баҳои дуруст медиҳад.

2) Дар ҳолати ташкили дурусти ҷараёни идоракунии ҷамоат самаранок фаъолият менамояд ва метавонад рушди иҷтимоӣ – иқтисодиро таъмин намояд.

3) Ҷамоати худидоракунандаи самаранок амалкунанда метавонад ҳиссаи назарраси вазнинии иҷтимоӣ – иқтисодиро аз мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ ба дӯши худ гирад, ки бо ин бисёртар вақт ва диққати он барои ҳалли масъалаҳои стратегӣ равона карда мешавад.

Бо назардошти чунин гузориши муаммо, дар стратегияи таъсиси модели рушди иҷтимоӣ – иқтисодии ҷамоати Ошоба, ба ӯ додани чунин ваколатҳо пешбинӣ шудааст:

- таъсисдиҳӣ ва истифодаи буҷети худӣ. Дар лоиҳаи мо хазинаи рушди иҷтимоӣ – иқтисодии ҷамоат (Хазинаи РИИЧ);

- аз номи давлат соҳибдорӣ намудани захираҳои табиӣ (замин, об, ҷангал ва ғайра) ва таъмини истифодаи самаранокии он, ки дохил намудани баъзе иловаҳоро ба қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон тақозо менамояд;

- соҳибӣ, ихтиёрдорӣ ва истифодаи моликияти муниципалӣ;

- бақайдгирии фаъолияти соҳибкорӣ, ки аҳамияти маҳаллӣ дорад ва бо таъсиси корхона, дар асоси патент ва ё шаҳодатнома муайян карда мешаванд;

- вобаста қабул намудан, идоракунӣ ва тақсироти ёрии башардӯстона, хайрия ва дигар ёриҳои бебозгашт.

Барои он ки ин вазифаҳо дар ҳаҷми пурра иҷро карда шаванд зарур аст: а) хусусияти муносибати дутарафаи ҷамоат ва мақомоти маҳаллии давлатӣ дар асоси тақсироти одилонаи ваколатҳо ва буҷет тағйир дода шавад; б) сохтори ташкилии идоракунии ҷараёнҳои иҷтимоӣ – иқтисодӣ дар ҷамоат дар асоси ғайримарказонидани идоракунӣ, тағйир дода шавад.

Рушди ҷамоат

Давом дорад

ИШТИРОК

Иштирок, ё ки ҷалб шудани ҷомеа худ аз худ рӯй намениҳад. Ҷомеаро бояд ҳавасманд кунонид.

Маводи таълимии мазкур барои касоне пешбинӣ шудааст, ки фаъолиятшон ба ҷунин ҳавасмандкунӣ равона карда шудааст. Ин як намуди дастурамал барои мутахассисони сафарбаркунии ҷомеа мебошад, ки барои тағйирёбии иҷтимоӣ дар ҷомеа ба самти рушд ва паст кардани сатҳи камбизоатӣ фаъолият мебаранд.

Давомаш. Аввалаш дар шумораҳои гузашта

3.2. Ташкили мақоми иҷроия.

Кумитаи иҷроия бояд аз ҷониби ҳамаи ҷамоа, на аз тарафи баъзе фраксияҳои он интихоб карда шавад (бинобар ин вақтати ҷамоа қадми муҳимтарин аст дар марҳалаи омодагӣ). Кумитаи иҷроия бояд як қисми ҷамоа ва дар назди ҷамоа масъул бошад. Шумо ҳамчун промоутер (пешкор) ин фикрро бо истифода аз ҳамаи воситаҳои иртиботе, ки медедонед, ба ҳамаи аъзои ҷомеа бирасонед. Ин фикрро дар ҳамаи вазъияту ҳолат, дар ҳамаи воҳӯриҳо бо ҳамаи гурӯҳҳои одамон бо шаклҳои гуногун таъкид кардан мувофиқи мақсад аст.

Ба одам барои ҳисоб кардани пул навиштани хондан шарт нест. Агар зани солхӯрдае, ки дар ҷамоа реҷаҳои амиқ дорад, сазовори боварии ҳамаи сокинон бошад, метавонад сарфи назар аз сатҳи донишаш хазинадори ҷамоа гардад. Зиёда аз ин, агар ҳамсоя ва шиносҳои нисбатан босаводтараф назди ӯ оянд дар навиштани маълумот дар китобҳои мах-



сус кўмакаш намоянд, истифодаи захираҳои молиявии ҷамоа боз ҳам шаффофтар мегардад, чунки ҳамаи хароҷот хоҳ-нохоҳ муҳокима карда мешаванд. Ҳазинадор будан масъули пул будан аст ва барои ин доштани маҳорати муҳосибӣ шарт нест. Ташаккули кумитаи иҷроия бояд раванди шаффоф ва демократӣ бошад. Ин раванд бояд мутобиқи ниҳоди фарҳангии ҷамоаи мазкур сурат гирад.

3.3. Баҳодихии вазъият

Ҷамоа бояд дар бораи қабули қарорҳои марбут ба фаъолиятҳои иттилоӣ дошта бошад. Бинобар ин мақоми иҷроия (МИ) бояд вазъиятро таҳқиқ кунад, таҳлил намояд ва натиҷаҳои таҳлиро пешниҳоди аҳли ҷамоа гардонад. Ин таҳлили вазъият ном дорад.

Бисёр муҳим аст, ки МИ худ таҳлили вазъиятро дошта бошад. Ҳеҷ гоҳ ба ҷои онҳо ин корро анҷом надиҳед, маълумотҳои худатонро пешниҳод накунад.

Вақти барои худатон ва аъзои кумитаи иҷроия мувофиқро барои гузаронидани таҳқиқи ҷамоа муайян кунед. Барои анҷоми ин кор ҳарчи бештар вақт ҷудо кунед. Мувофиқи мақсад мебуд, агар ин таҳқиқ қисми бештари ҷамоаро фаро мегирифт ва дар раванди он ҳар чизеро, ки аъзои МИ мебинанду мешунаванд, сабт ва тасвир бояд кард. Баъди анҷоми таҳқиқ ҳамаи аъзои гурӯҳи таҳқиқотӣ ҷамъ шуда, натиҷаҳои мушоҳидаҳои хешро муҳокима мекунанд ва дар натиҷа ҳисоботи муштарақ тайёр мекунанд. Аз як нафар узви МИ хоҳиш кунед, ки натиҷаҳои умумии таҳқиқотро қайд кунад, то баъдан ҳисобот пешкаши аҳли ҷамоа гардад. Ҳисоботи ҳосилшуда «таҳлили вазъият» ном дорад.

Баъди он ки ҳисоботи умумӣ тайёр ва нусхабардорӣ шуд, аъзои МИ бояд онро пешниҳоди ҳамаи ҷамоа гардонанд. Бо ин мақсад боз як вохӯрии умумӣ дар вақти барои ҳама мувофиқ ташқил кардан даркор аст. Агар имкон бошад, муваққатан ба МИ барои муаррифӣ коғазӣ ватман ва флип-чарт диҳед. Шумо ҳамчун пешкор (промоутер) набояд ба муаррифии натиҷаҳои таҳқиқот кўмак расонед, ё ин корро ба ҷои онҳо иҷро кунед. МИ бояд ҳисоботи худро мус-тақилона муаррифӣ кунад, шумо танҳо

дар анҷоми ин кор мусоидат мекунеду халос.

Таҳлили вазъият барои таҳияи нақшаи кори ҷамоа (нақшаи рушди деҳот) шартӣ асосӣ мебошад. Бовар ҳосил кунед, ки ҳамаи аъзои ҷамоа натиҷаҳои таҳқиқро дуруст фаҳмидаанд ва розӣ шудаанд. Бовар ҳосил кунед, ки аъзои ҷамоа оид ба сабабҳои пайдоиши мушкилот ва мавҷудияти захираҳои ҳалли онҳо ба консенсус (фикри ягона) расидаанд.

3.4. Таҳияи Нақшаи Амали Ҷамоа

Дар раванди омӯзиш ва пурзӯр кардани ҷамоа ва кумитаи иҷроия шуморо зарур аст, ки ба онҳо моҳияти идоракунии самарабахш ва нақшагириро фаҳмонед.

Моҳияти нақшагирӣ аз чор масъала иборат аст:

Мо чӣ мехоҷем?

Мо чӣ дорем?

Мо барои ноил шудан ба чизи дилхоҳамон аз доштаҳои худ чӣ тавр истифода мекунем? Баъде, ки ба чизи дилхоҳамон ноил мешавем чӣ хоҳад шуд?

Ҷамоа бояд Нақшаи амалро таҳия кунад. Ин метавонад нақшаи яксола ё панҷсола бошад. Нақшаи амал метавонад барои ҳалли танҳо як масъала бошад, ё нақшаи дарозмӯҳлати рушди деҳоро фаро гирад.

Нақшаи амал бояд ин масъалаҳоро фаро гирад:

вазъи ҳозираи ҷамоат чӣ гуна аст,
вазъи ҷамоа баъди анҷоми мӯҳлати муайян-гардида чӣ гуна хоҳад шуд,
ҷамоа аз ҳолати аввал ба ҳолати дуум чӣ гуна хоҳад гузашт.

Нақшаи амал аз ҷониби мақоми иҷроия бо назардошти ақидаи ҷамоа, ки ҳангоми муҳокимаи ҳисоботи таҳлили вазъият баён шуда буд, бояд таҳия гардад. Нақшаи пешакии амал бояд барои такмил, иловаҳо ва тасдиқ пешниҳоди ҳамаи ҷамоа гардад. Боз ҳам шумо, ҳамчун пешкор, нақшаи амалро муаррифӣ намекунад, танҳо ба баргузориҳои ҷамъомади умумии ҷамоа ва ташқили муҳокима мусоидат менамояд халос. Вазифаи асосии шумо таъмини консенсус оид ба нақшаи амал дар байни ҳамаи аъзои ҷамоа аст.

Давом дорад

Яхья АКРАМОВ, к.т.н., энергоконсультант МОО «АППР Нау»

ВОЗОБНОВЛЯЕМЫЕ ИСТОЧНИКИ ЭНЕРГИИ

Проблемы и пути их решения на примере биогаза

Окончание. Начало в предыдущем номере.

Подготовка сырья

Прежде чем произвести загрузку биомассы в реактор, её необходимо хорошо подготовить в отдельной ёмкости. Свежий навоз разбавить водой, еще лучше уриной крупного рогатого скота (КРС). Сельхоз отходы растительного происхождения (разнотравья, сено, початки кукурузы и др.) следует мелко измельчить, что способствует процессу брожения, они также легко проходят через загрузочно-выгрузочные трубы. Крупные растения можно измельчить дробилкой, кормоизмельчителем или сенорезкой. Навоз и измельченную растительность до загрузки в реактор закладывать в отдельную ёмкость, добавить воду для создания влажности до 85%-92%. Затем при помощи ведра данную смесь заливают в загрузочную трубу, однако это не совсем удобно, негигиенично и трудоёмко.

Мы предложили более удобный и практичный способ. Когда ёмкость для сырья расположена у реактора на земле, там же и производится подготовка биомассы для загрузки в приёмный бункер загрузочной трубы реактора. Ёмкость для подготовки сырья мы соорудили в виде оригинальной подъёмной тележки, в которой одновременно можно прово-

дить подготовку биомассы, а затем с помощью подъёмного механизма - лебёдки можно загрузить в реактор. Объём (размер) данной «тележки» должен соответствовать одной порции суточного объёма биомассы, загружаемой в реактор.

Загрузка биомассы в реактор. Выгрузка биоудобрения

Наиболее трудоёмкой и важной частью БГУ является загрузочно-выгрузочное устройство. Самой простой считается ручная загрузка и выгрузка биомассы из реактора. Существует относительно сложный, а следовательно, малодоступный способ загрузки биомассы в реактор с применением пневматической и шнековой загрузки. МОО «АППР Нау» разработал и применил способ загрузки биомассы в реактор подъёмным механизмом с самопрокидывающейся тележкой. В предложенном способе объём загружаемого и выгружаемого навоза каждый раз должен быть равным между собой. При подъёме тележки лебёдкой до уровня приёмного бункера загрузочной трубы, тележка сама опрокидывается и выгружает очередную порцию навоза в загрузочную трубу реактора. Устройство загрузки и выгрузки основано на традиционном способе **перелива**, т.е. когда через загрузочную трубу в реактор поступает очередная порция биомассы, в это же время

из выгрузочной трубы выходит наружу такое же количество биоудобрения. В способе перелива надо соблюдать создание одинакового уровня жидкости в загрузочно-выгрузочной трубе, и эти трубы следует расположить друг от друга в противоположной части реактора. Диаметр трубы должен быть не менее 200 мм, чтобы биомасса не застревала в ней. Чтобы в процессе загрузки - выгрузки биомассы внутрь реактора не поступал воздух надо использовать **принцип гидрозатвора**. То есть нижние концы загрузочно-выгрузочной трубы должны располагаться снизу газогенератора (биомассы) примерно на 30 см от дна реактора. Выгрузке отработанной биомассы - биоудобрения способствует давление самой массы, загружаемой очередной порцией свежего навоза, а также создаваемое на поверхности газогенератора давление от образовавшихся биогазов, что может иногда вызвать самопроизвольный выброс биоудобрения, через выгрузочную трубу.

Процесс сбраживания и разложения органических веществ внутри реактора, кроме необходимой влажности, зависит от температурной среды биомассы. Процесс сбраживания и развития микроорганизмов улучшается, если внутри реактора будет создан постоянный, стабильный температурный режим. Как из-

Схема системы обогрева сырья водогрейным котлом

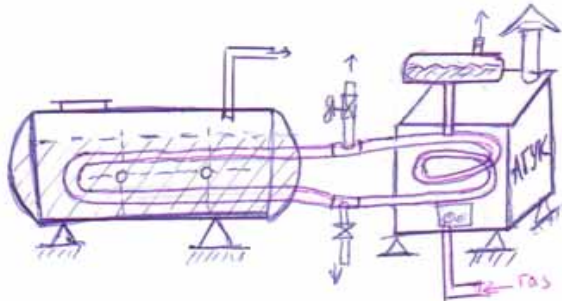


рис 1

вестно температура среды снаружи очень нестабильна (летом достигает + 50°C, а зимой до - 10°C), поэтому для стабильного поддержания температуры биомассы внутри реактора его нужно хорошо теплоизолировать и применить искусственный обогрев биомассы. Биомассу внутри реактора можно подогревать различными способами: электрическими бойлерами; печным отоплением воды, пропускаемой внутри реактора через регистр. Мы применили обогрев биомассы, используя водонагревательный котел «АГУК», заводского исполнения, через вертикальный регистр замкнутой системы, диаметром трубы 50-70 мм, смонтированной внутри реакто-

ра. Схема системы обогрева сырья внутри реактора показана на рис 1. В этом случае можно для топки данного котла использовать собственный биогаз. В период пуска обогрев можно осуществить любым видом топлива. Целесообразно разместить регистр в зоне действия перемешивающего устройства, что препятствует образованию накипи на поверхности регистра. В верхней части системы подогрева «АГУК» необходимо установить трубку с вентилем для выпуска воздуха из системы регистра, расширительный бочок и термометр для контроля температуры водонагревательной системы. Из этой системы одновременно можно произвести отбор горя-

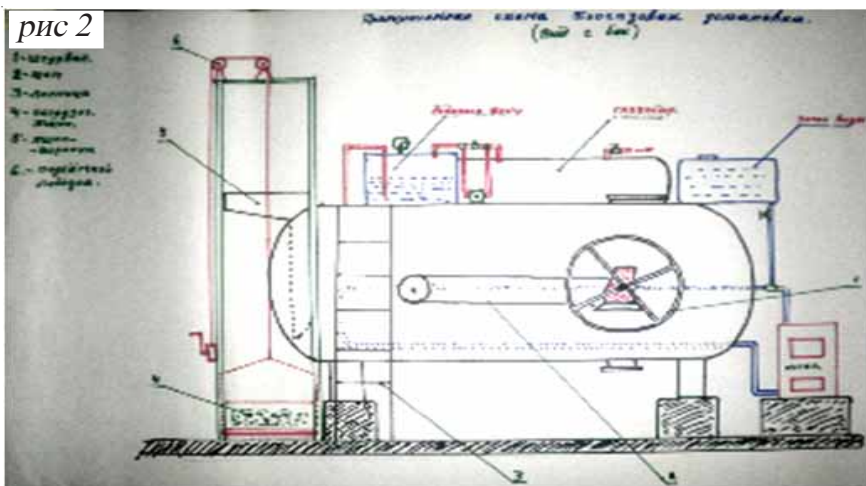
чей воды для подготовки жидкой биомассы нужной температуры, если это заранее предусмотреть в системе.

Температура биомассы должна быть повышена постепенно. Для мезофильного режима нужно удерживать температуру биомассы внутри реактора в пределах +35°C. Повышение температуры более чем на +70°C одновременно приводит к образованию накипи на поверхности регистра и образованию твердой корки в верхней части биомассы, хотя ускоряет процесс брожения.

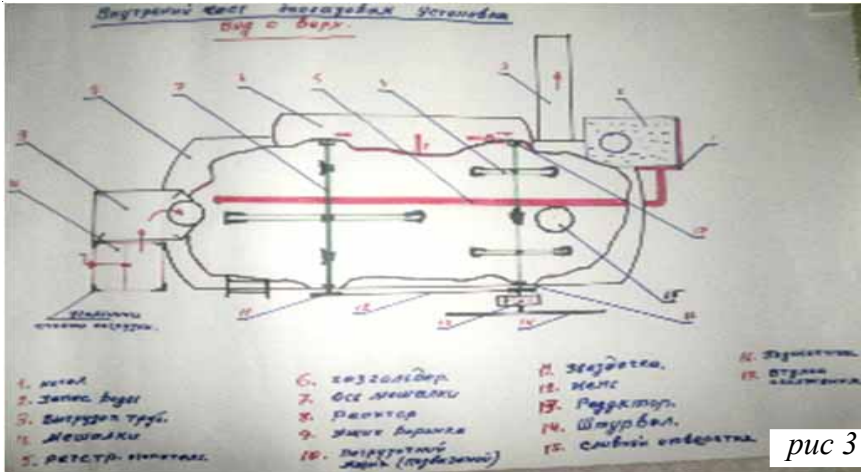
Реактор более удобно термоизолировать минеральными изоляционными материалами, имеющимися в продаже, типа технического волокна с фольговой наклейкой, что эффективно сохраняет температуру биомассы от резкого колебания температуры снаружи. Для теплоизоляции реактора, объемом 10 м³ и фильтра очистки, расходуется около 26 м² этого изоляционного материала.

Следует учесть, что биомассой заполняется только 2/3 части объема реактора, и только 60% загружаемой биомассы участвует в процессе образования биогаза, и то при условии, когда в реакторе предусмотрена система подогрева и перемешивания сырья. Если в реакторе создать хороший равномерный температурный режим и одновременно режим перемешивания биомассы во всех частях газогенератора, то улучшается не только процесс брожения, но также образуется мало осадков, как на поверхности регистра, так и на

рис 2



Помощь в сооружении БГУ



дне реактора. Учитывая это, нами (Акрамов Я.М, Узоков Г.) разработан и внедрен двусосный перемешивающий механизм. Для более хорошего перемешивания сырья и создания равномерной температуры во всех частях биомассы, мы разместили двухсекционные мешалки, оси которых проходят между трубами регистра, соединены между собой «трехзвездочной» цепной передачей с общим редуктором. Для снижения нагрузки при ручном способе вращения в качестве редуктора использовали редуктор от старой сельхозтехники (дробилки, кормоплодорезки, КИР 1,5 и др.) с коэффициентом передачи 1:4. Лопасты мешалки одной оси, от-

Помощь в сооружении БГУ

носительно другой, расположены под определенным углом и относительно второй оси, сдвинуты, что позволит при перемешивании биомассы создавать вихревые движения, улучшающие процесс брожения. Такой способ механического перемешивания сырья (см. рис. 3) мы соорудили в реакторе, установленном в вышеуказанном домохозяйстве.

Наиболее сложной частью системы механического перемешивания является создание герметизации вращающейся оси вала, чтобы не происходила утечка жидкости изнутри реактора через подшипники, а также доступ воздуха снаружи внутрь реактора. Для этого в качестве оси вала мешалок мы использовали задний мост старого «Москвича», который состоит из двух полуосей и герметизированного подшипникового механизма. Части полуоси с подшипником расположены с наружной части реактора.

На стадии проектирования БГУ необходимо подумать о способе отбора и распределения биогаза. Полученный биогаз - смесь метана и углекислого газа накапливается в верхней части реактора, в свободной зоне от биомассы. Фактически эта часть реактора выполняет роль газгольдера. Биогаз также содержит смесь других газов (H_2 , HS), и следует его очистить. В качестве этого используется водяной фильтр (рис 2.). Это емкость (бочка), наполовину заполненная водой, и до её середины погружена газопроводная трубка, выходящая из реактора. Через воду пропускаются пузырьки биогаза, и в верхней сво-

бодной части накапливающийся очищенный биогаз отбирается в систему. В систему отбора газов входит ряд элементов, приборов и устройств. Это элементы защиты (предохранительный клапан, водяной затвор); приборы измерения (манометры, термометры); очищающие фильтры (сбор конденсата); компрессор, ресивер объемом $0,5 \text{ м}^3$, а также потребители газа (газовые плиты, водонагревательные котлы, бензо-газоэлектростанции и винтили разного рода. Последовательность расположения элементов и схемы газораспределения приведены на рис 2 и 3.

Предохранительный клапан и манометр следует установить в верхней части реактора или газораспределительной системы. В самой нижней части газораспределительной трубы надо установить устройство для сбора конденсата в виде «U»-образной, прозрачной трубки с водой. Конденсат из газопровода поступает в эту патрубку и из нее излишняя вода выливается наружу. Для контроля температуры следует установить два ртутных термометра со шкалой $100 \text{ }^\circ\text{C}$ - один на трубке, устанавливаемой в корпусе АГУК, второй в трубке, сваренной в корпусе реактора. Трубка, диаметром 25-40 мм, сваренная в корпусе реактора, погружена в биомассу, с одной стороны изнутри сварена наглухо, и с другой, наружной части, заполнена каким-либо маслом, где и устанавливается термометр.

Организация безопасной эксплуатации БГУ и требования к ним такие же, как к газовым установкам и сосудам под давлением, которые необходимо соблюдать.



Проект: Содействие В смягчении бедности В Согдийской области Республики Таджикистан

Основная цель проекта заключается в улучшении жизнедеятельности самых уязвимых слоев населения Айнинского, Аштского, Б. Гафуровского, Ганчинского, Дж. Расуловского и Спитаменского районов Согдийской области путем повышения доходов от сельскохозяйственной деятельности и создания предварительных условий для получения доступа к рынку.

Задачи проекта:

1. Содействие уязвимым слоям населения целевых районов в улучшении доступа к земельным ресурсам для устойчивого жизнеобеспечения.

- В рамках данной задачи планируется создание и обучение фермерских объединений женщин и кооперативов. С учетом уже созданных трех объединений при поддержке других проектов «АППР Нау» в рамках программы будут созданы еще четыре объединения. Таким образом, «АППР Нау» будет развивать всего семь объединений.

- При каждом объединении будут созданы по одному семенному и возобновляемому фонду для поддержки членов.

- Для достижения целей по первой задаче будут проведены необ-

ходимые тренинги (намечается проведение семи тренингов за первый год проекта) по правам на получение земли.

2. Развитие способностей членов фермерских групп устойчивому земледелию во время неблагоприятных влияний изменения климата и продвижение подхода по внедрению экотуалетов.

- Проведение трех технических тренингов для представителей сообществ по альтернативной энергосберегающей технологии и

мерам по адаптации в сельском хозяйстве.

- В целях укрепления теоретических знаний в области энергоэффективности планируется создать шесть демонстрационных участков, где будут внедрены объекты в виде шести солнечных теплиц, компостных сооружений для дальнейшего развития экологического сельского хозяйства и повышения плодородия почв.

- Планируется внедрение туннельных технологий и демонстрационный метод гидропоники, теплиц и пар-

ников еще в шести домохозяйствах. В отобранных домохозяйствах и демоучастках будут сооружены компостные ямы. Согласно проектной заявке целевых групп по восстановлению дренажной системы и результатов экспертизы будут поддержаны и реализованы подпроекты по очистке шести дренажей с участием выгодополучателей от дренажной системы.

3. Содействие включению беднейших в процесс принятия решений через повышение экономической предпримчивости и выхода на рынок.

- Повышение информированности населения о требованиях рынка. Планируется проведение ра-

Проект выполняется в рамках программы МПП (Меры по программному развитию) в Согдийской и Хатлонской областях с целью смягчения бедности путем построения способности сообщества к реагированию, а также их технической и экономической способности в развитии и сохранении средств к существованию через доступ к рынкам в Хатлонской и Согдийской областях Таджикистана.

бочих встреч с актерами цепочки добавленной стоимости.

- В рамках данной задачи намечается предоставление знаний и навыков по сельскохозяйственному и сельскохозяйственному производству, маркетингу и развитию бизнеса, поддержке обменных изучающих визитов.

- Согласно заявке целевых групп проектные сотрудники, в целях развития бизнеса, проведут тренинги по бизнес планированию и маркетингу. После проведения обучений активные представители разрабатывают свои бизнес-планы и представляют их на заседание независимых тендерных комиссий, которые сформированы в каждом целевом джамоате «АППР Нау». В случае одобрения, бизнес-планы будут профинансированы за счет проекта на возвратной основе.

- Каждый год проект будет действовать в организации и проведении ярмарки сельскохозяйственной продукции целевых групп, где целевые группы могут рекламировать и прода-

Проекты «АППР Нау»

Проект финансируется министерством международного развития Великобритании (DFID) через международную организацию АСТ СА, представительства Christian Aid в странах Центральной Азии.

вать свою продукцию, а также вовлечь внимание бизнес структур.

- Для достижения основной цели программы проектная команда будет содействовать в проведении исследования в области налогообложения и кредитных ставок. В рамках исследования «АППР Нау», совместно с исследователями, будет проводить встречи со значимым окружением, также примет участие в защите интересов целевых групп.

4. Распространение знаний и опыта.

- Полученные знания и опыт будут распространены между партнерами через проведение встреч, конференций и координационного совета.

- Для целевых групп будут организованы два внутренних обмен-

ных визита и будет предоставлена информационная поддержка.

Ожидаемые результаты проекта:

- 3000 домохозяйств объединены в структуры и их способности по расширению доступа к земле развиты. Год за годом у целевых групп увеличивается доступ к фондам и к земле на 15%.

- Представители 3000 домохозяйств укрепили свои навыки и знания в области энергосбережения и адаптации к изменению климата. К концу проекта 25 % из них применяют полученные навыки в сельхоз деятельности.

- За счет очистки дренажных систем как минимум у 1000 бенефициаров расширен доступ к земельным ресурсам.

- 3000 бенефициаров

повысили свою осведомленность о требованиях рынка, работают на основе контрактов, в последствии чего и повысили свои доходы на 25 %.

- 450 бенефициаров повысили навыки по составлению бизнес-планов и маркетингу. Разработанные бизнес-планы поддержаны, тем самым, активные члены групп открыли свой бизнес.

- Благодаря сформированным фондам целевые группы имеют доступ к финансовым ресурсам и семенам.

- В сообществах целевые группы организуют ярмарки сельхозпродукции, через объединения лоббируют свои интересы в процессах принятия решений.

- Благодаря проведенным обменным визитам бенефициары обмениваются опытом. Изученные лучшие уроки применяются на практике.

- Проектный штат активно участвует на региональных и национальных встречах, тем самым, приносят пользу для программы МПП.

- Полученные результаты освещаются через ежемесячный бюллетень организации, информационные материалы и другие СМИ.

В Хатлонской области, где проект охватывает 19 джамоатов, в общем 7 тыс. домохозяйств, проект выполняют общественные организации «Право и благоденствие», «Молодежный Экоцентр», «Зан ва Замин», «Гамхори» и «Мехрангез».

В Согдийской области проект выполняет МОО «АППР Нау», который охватит 7 джамоатов, 3 тыс. домохозяйств.

Ўринбой УСМОН, Халқаро Журналистлар конфедератсияси аъзоси



ЙЎЛ ЧЕТИДАГИ ТАБАССУМ

Охири. Боши ўтган сонларда.

Сиртга чиқмаган сурур
- Яқинда Хужанд-Бўстон йўлида тасодифан бир нота ниш ҳайдовчи билан гаплашиб қолдик. «Бўлар экан-ку! Ҳатто СССР вақтларида ҳам бизнинг йўлимиз бунчалик қулай эмасди. Ҳозир йигирма-йигирма беш минут ўтмасдан Бўстондан Хужандга етиб боряпмиз. Бу йўлни қурганлар барака топишсин», деди у. Унга индамадим, лекин юрагимда алланечук бир фахрланиш туйғуси пайдо бўлди. Бу қурилишга оз бўлсада, менинг улушим ҳам қўшилганини ўйладим. Мен янги йўлда қатнатган эронлик ва туркиялик ҳайдовчилардан ҳам миннатдорчилик сўзларини эшитганимда учинчи қанот чиқаргандайин бўламан, - дейди Анварберди.

Анвар серқатнов йўлга кўз ташлайди ва йўловчилар орасида ўз яқинларини кўргандайин бўлади. Ана ўғли Адҳамжон енгил машинани эркин бошқариб боряпти. У тиббиёт ўқув юртини тугаллагач, 3 йил Санкт-Петербургдаги академияда ўқиб, билимини янада мустаҳкамлади. У ерда бир йил ишлаб, яна Тожикистонга

қайтди. Бир ўғил ва бир қизнинг отаси. Ана орқадаги кабинада Адҳамжоннинг ёстиқдоши Умидахон ўтирибди. Умидахон мактабда инглиз тилидан дарс беради. «Онажон, чарчамадингизми, - Адҳамжон ёнида ўтирган ойиси Каромат Отабоевдан сўрайди. Биласизми, ҳозир нимани эсладим? Сизнинг гапларингизни. Дадаларингизни уйга келмаганлигига ўн кундан ошди, мен у киши йўл қурилишининг бошқа мутасаддилари каби жонкуярлик қилмасалар, иш олдинга юрмаслигини яхши биламан, лекин бувинглар ўғилларидан хавотир бўладилар-да, дегандингиз бирида. Ана, қаранг, дадамларнинг куйиб-пишишлари беҳуда кетмади. Илгари бу йўлда юриш қанчалик оғир эди...»

Қаршидан «Мерседес» яқинлаша бошлади, унда ўтирган бир аёл жилмайганча Кароматга салом бериб ўтди. Каромат болалар боғчасида тарбияланаётган болалардан бирининг онасини таниди. Каромат бир неча йилдан буён болалар боғчасида мудира бўлиб ишлаши давомида кўп ота-оналарни ҳам таниб қолганди.

Ана бошқа бир машинада куёви Феруз Каримов ва қизи Зилола боришяпти. Зилола ўқитувчилик касбини танлаган, Феруз эса, политехника олий ўқув юртини тугаллаган. Зилоланинг ёнида икки ўғли ва қизчаси чамандек гуллаган олча, гилос, шафтолиларни томоша қилиб боришяпти...

- Ҳа, минг-минглаб йўловчилар орасида менинг яқинларим ҳам бор. Мен келажакда Хужанд-Конибодом-Патар, Хужанд-Исфара-Боткен, Хужанд-Ашт, Айний-Панжакент йўлларининг ҳам замонавий талаботлар асосида қайта қурилишини орзу қиламан ва бу ишларнинг амалга ошишига ишонаман. Йўлларимиз тўла-туғал обод бўлади, бунинг учун озгина вақт ва маблағ зарур. Мен хорижий юртлар Япония, Финляндия, Францияда бўлганимда, у ёлқалардаги йўлларга, гапнинг тўғриси, ҳавасим келганди. Мана Тожикистонимизда ҳам ана шундай замонавий йўллар қуриляпти-ку, - табассум қилади Анварберди.

Тожикистон: Тараққиёт сари

Набижон АХАТОВ, агроном

Ток ўстириш ва парваришlash усуллари



Охири. Боши ўтган сонларда.

Узумни «қайнаган сувга солиш» усулида қуритиш. Бу усулда узум қайнаб турган ишқорли эритмага ботириб олинади, сўнгра офтобда қуритилади. «Қайнаган сувга солиш» усулида 3-4 баробар тезроқ қурийд, майзининг сифати яхши бўлади.

«Қайнаган сувга солиш» усулида қора ва оқ кишмиш, Каттақўрғон, султони, нимранг, Ризамат ва бошқа навлари қуритилади.

Қуритишдан олдин узум сараланади. Кейин тўрсимон саватларга солиниб, қайнаб турган каустик соданинг 0,3-0,4%-ли эритмасига 3-6 секунд ботириб турилади.

Каустик сода эритмаси қуйидагича тайёрланади: қозонга тоза сув солиниб, қайнатилади. Сўнгра 1 л сувга 3-4 г ҳисобидан каустик сода солинади.

Узумни эритмада қанча туриши унинг навига, пишиш даражасига боғлиқ. Агар узум сиртида ёриқчалар ҳосил бўлмаса, ишқорни кучайтириш, борди-ю, ёриқчалар жуда чуқур бўлаётган бўлса, эритмага сув қўшиш лозим.

Сифими 200 литр бўлган қозонда 10 сентнергача узумга ишлов берилади ва шундан сўнг эритма янгиланади. Ишлов берилган патнисларга тўкилади ва қуритиш майдонларига қўйилади. Орадан 2-3 кун ўтгач, бошлари ағдариб чиқилади. Қуритиш 4-12 кун давом этади. Узумнинг ҳўл миқдорига нисбатан 26-30% майиз чиқади.

Қуритиш тугаллангач, узум патнислардан тўкилиб, сараланади, ҳар хил хасчўшлар, бандлар олиб ташланади.

Тахлаш усулида оч тусли навлари қуритилади. Бу усул билан қуритилганда узум ранги, йирик-майдалигига кўра сараланади, ишқорли эритмада ишлов берилади ва сульфид ангидрид билан камераларда дудланади.

Оч рангли навлари 1-1,5 соат, оч пушти рангли навлари 30-40 минут дудланади.

Бунда дудлаш қутисининг 1 куб метрига, тахминан, 40-50 г олтингугурт ёқилади, яъни ҳар бир килограмм оч рангли узум ҳисобига, тахминан, 0,6-0,8 г олтингугурт ёқилиши лозим.

УЗУМ ҲОСИЛИНИ САҚЛАШ УСУЛЛАРИ

Ҳозирги кунда аҳолининг турмуш фаровонлигини оширишда ўзининг ижобий самараларини бераётган омилкорлик ва тадбиркорликлардан бири бу етиштирилган узум ҳосилини қандай сақлай билишдир. У қанчалик узоқ муддатда сақлай олинса қишнинг қорли ва аёзлик кунларида инсон саломатлиги учун жуда зарур бўлган сервитамин меваларга бўлган эҳтиёж янада ошган даврда албатта, унинг таннарихи билан бир қаторда салмоғи ҳам ошади. Ўз навбатида узумнинг бозордаги чакана нархи ҳам кескин кўтарилади. Бу эса, узумни етиштириб ва уни сақлашга ўзининг билим ва тажрибасини оқилона сарфлай олган узумчиларимизнинг моддий ва маънавий фаровонликларининг ошувига сабаб бўлади.

1. Қадимги усул

Ота-боболаримиз қадим замонлардан буён етиштирилган узум ҳосилини сақлаш ва қиш фаслида истеъмол қилиш бўйича ҳам об-ҳаво табиий ўзгаришларига асосланган ҳолда иш олиб борганлар. У даврда ҳаво термометрлари ва атмосфера нисбий намлигини ўлчовчи асбоблар бўлмаган.

Узум ҳосилини сақлаш учун махсус омборлардан фойдаланилган. Деразаларига ойна қўйилмаган, совуқ кучайиб кетган тақдирда дераза тирқишлари пахтали кўрпача билан ёпиб қўйилган, исиб кетганида эса, очиб қўйилган. Шу жумладан, кундузи очиб, тунда ёпиб турилган. Бу билан сақлаш омбори ичкарасида доимо тоза ҳаво алмашиб туриши назоратга олинган.

Сақлаш учун егилиб пишган ва бақувват бандли узум бошлари танлаб олинган ва улар туптуп, зич қилиб боғланиб, чилвир ишларга тизиб шифтга осиб чиқилган. Бу усул бозор учун бўлса, баъзи узумчилар ўз оиласи учун токнинг кесиладиган шохларини ўз узуми билан кесиб, ёхуд узумнинг кесиб олинган зангларига боғлаб ҳам осиб чиқишган. Омборнинг совиб кетганлиги ва хонанинг температураси 0 °C дан тушиб кетганлигини ўз вақтида сезиб қолиш учун қиш кунлари хонага бир пиёлада сув тўлдириб қўйилган. Пиёладаги сув музласа хонани иситиш чорасини кўрилган. Шунингдек тоғораларда ҳам сув қўйилган. Бу чора ҳаво исиб, намлик камайиб кетган кунлари кўрилган.

Узлуксиз туманли ва давомли ёмғирли кунлар эса, намлик миқдорини камайтириш учун оҳак тошларини бутунлигича қўйиб чиқилган. Оҳак тоши ўзига ортиқча намликни тортиб олиб, ёрилиб ва титилиб кетган.

2. Ҳозирги оммалашган усул

Кичик тахта яшчиклар тагига газета қоғози ёзилиб, уларга узум бошлари зич ҳолда терилади. Сақлаш учун албатта йирик донали, меваси тоза ва яхши пишиб етилган узум бошлари танлаб олинади. Улар зич ҳолда терилганида узум таркибидаги намлик узоқ сақланади. Бу эса, унинг дастлабки вазни ҳолатининг узоқ ва сифатли сақланишига ҳам сабаб бўлади.

Сақлаш мақсадида узиладиган ҳосил одатда, об-ҳаво температураси +20°C дан пастлаган, тахминан октябрь ойларида йиғилади. Қишда сақлашга мўлжалланадиган узум бошларига мева пиша бошлаган, яъни халқ тили билан

айтганда, сув кира бошлаган август ойининг бошларида уларнинг ҳар бири тепасидан қозғоқ карнай қилиб ўраб чиқилади. Бу билан ёғиллажак ёмғир ва тонгги шудринг наmidан эҳтиёт қилиниб, меванинг табиий чангини сақлаб қолишга эришилади. Унинг табиий чанги, яъни ўзига хос табиий пардаси узумнинг узоқ ва сифатли сақланишини таъминлайди.

Узум бошлари яшчикларга терилиб омборга тахлаб қўйилгач, бир бор қуруқ исириққа бир чой қошиқ олтингугурт тутатиб қўйилади ва бу жараён ҳар ойда бир такрорланиб турилади. Бундан мақсад ёрилган узум доналари ёки қорайиб чиришига сабаб бўлган бактерияларни ўлдириб, майизга айлантириб, қотириб қўйишдир. Бу жараённинг бошқа мева доначаларига таъсири бўлмайди.

3. Қўлланилаётган энг сўнгги усул

Бу усулда узум токдан узилмайди. Одатда токзорнинг атрофи девор билан ўралган бўлади ва ҳаво кириб айланиб туриши учун девор ўрталаридан эшик (туйнук) қўйилади. Ҳаво исиб кетган кунлари ёки кундузлари туйнуклар очиб қўйилади, совиб кетганда ёки тунлари эса, ёпиб қўйилади. Бу усул учун одатда, сўриток девор бўйи қилиб тортилган бўлади. Ҳаво ҳарорати +5°C дан пасая бошлагач сўриток тепасидан полиэтилен плёнкаси тортилади. Ҳавонинг янада совиб борганида эса, плёнка тепасидан хашак ва поя боғлари ташлаб қўйилади. Шунингдек, токзорнинг айрим жойларига электр лампочкалар ёқиб қўйилиб ва иситгичлар ўрнатиб, умумий ҳароратни 0°C атрофида ушлаб туриш таъминланади.

Бундай ҳолатда албатта, узум ўз бандида узоқ сақланади, лекин узум занги чарчаб, келгуси йили ҳосил бермаслигига олиб келади. Миришкорлар бунинг ҳам бир оз йўлини топгандайлар. Бунинг учун уч ҳосилдор новданинг биридаги узум бошлари бутунлай узиб олиниб келгуси йилга қўйиб қўйилади, чарчаган новдалар эса баҳорда кесиб ташланади.

Хуллас, узумни сақлаш бўйича тажрибалар яна давом этмоқда. Биз миришкорлардан бу соҳада янада янги-янги таклифларини кутиб қоламиз.



КАЛЕНДАРЬ СОБЫТИЙ



Конкурс “Инвестиционный проект года”

Принимаются заявки на участие в международном конкурсе “Инвестиционный проект года”. Дедлайн 31 декабря 2011 года.

Организаторы: Финансово-банковский Совет СНГ (ФБС СНГ) совместно с Московской ассоциацией предпринимателей (МАП) и Форумом инвесторов и международных инвестиционных проектов (ФИМИП).

В Конкурсе могут принять участие правообладатели инвестиционных проектов, имеющих перспективы коммерциализации, как на ранних стадиях развития seed (стадия бизнес-идеи) и start-up (начальная стадия проекта), так и в процессе расширения действующего бизнеса.

Участниками Конкурса могут стать как частные лица и предприятия стран СНГ, так и зарубежные частные лица и организации, если реализация представляемого на Конкурс проекта предполагается на территории Содружества Независимых Государств.

Номинации конкурса:

- Интеграционный проект;
- Инфраструктурный проект;

- Проект с широкой производственной кооперацией;
- Инновационный проект;
- Оригинальный проект;
- Молодежный проект;
- Социально ориентированный проект.

Участие в конкурсе с размещением инвестиционного проекта в базе данных портала ФИМИП бесплатно.

Номинанты, занявшие первые места, будут награждены денежными призами и подарками от партнеров конкурса.

Анонсы всех проектов-победителей будут размещены на главной странице портала ФИМИП сроком на три месяца. Правообладателям лучших инвестиционных проектов будет предоставлена возможность продвижения проектов и привлечения прямого финансирования через систему Финансово-банковского Совета СНГ.

Контакты: Форум инвесторов и международных инвестиционных проектов (ФИМИП), тел: +7 (495) 998-95-61, info@fimip.ru

Сайт конкурса: <http://www.fimip.ru/>

Источник: www.infogrant.ru

Challenge:Future совместно с компанией Zavarovalnica Triglav представляет конкурс Facing 21st Century Disasters

Главный приз - три первых места выигрывают поездку в Словению (2500 Евро, в которые входит перелет, проживание, питание и программа саммита) на Саммит Challenge: Future 2012.

Конкурс предлагает представить свое видение на то, какие вероятные катастрофы могут произойти на Земле в следующих десятилетиях, а так-

же предложить возможные пути защиты, адаптации.

Срок окончания конкурса - 30 ноября 2011 года.

Возраст участников - 18-30 лет.

Подробности на сайте: <http://challengefuture.org/quick/29>

Источник: www.infogrant.ru

Challenge:Future совместно с компанией Studio Moderna представляет конкурс YOUTH 4 youth

Главный приз 5 первых мест выигрывают поездку в Словению (2500 Евро, в которые входит перелет, проживание, питание и программа саммита) на Саммит Challenge:Future 2012. Возраст участников - 18-30 лет.

Конкурс предлагает придумать проект, направ-

ленный на улучшение жизни непривилегированной молодежи (инвалиды, сироты и т.д.).

Срок окончания конкурса - 16 декабря 2011 года.

Подробности на сайте: [http://challengefuture.org/quick/30\[url\]](http://challengefuture.org/quick/30[url])

Источник: www.infogrant.ru